

**INGLIZ TILIDA O'QUVCHILARNING MEDIA
SAVODXONLIGINI OSHIRISH METODIKASI**

Fotima Rasulova

Master of Arts in Teaching English
to Speakers of Other Languages (MA TESOL)
Webster University, Tashkent, Uzbekistan

Annotatsiya: Ushbu tezisda ingliz tili darslarida o'quvchilarning media-savodxonligini va tanqidiy axborot tahlili ko'nikmalarini rivojlantirishning samarali metodik usullari yoritilgan. Tadqiqotda autentik media-materiallar (yangiliklar, ijtimoiy tarmoq postlari, podkastlar) orqali o'quvchilarning lingvistik kompetensiyasini oshirish hamda feyk xabarlar va manipulyativ kontentni aniqlash mexanizmlari tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: Media-savodxonlik, tanqidiy fikrlash, autentik media-matn, faktcheking, raqamli ta'lim, metodik model, feyk xabarlar.

Bugungi globallashtirish davrida ingliz tili nafaqat xalqaro aloqalar, balki ta'lim va ilmiy izlanishlarning ham asosiy vositasiga aylanib bormoqda. Shu sababli, o'quvchilarning ingliz tilida erkin muloqot qila olish qobiliyatini rivojlantirish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. An'anaviy o'qitish metodikasi o'quvchilarning ehtiyojlariga har doim ham javob bera olmaydi, chunki hozirgi yosh avlod interaktiv va texnologik vositalardan keng foydalanishga odatlangan. Ayniqsa, akademik litsey o'quvchilari mustaqil fikrlash qobiliyatiga ega bo'lishlari va interaktiv ta'lim jarayonida faol ishtirok etishlari lozim. Shuning uchun, ingliz tilini media orqali o'qitish zamonaviy pedagogikaning muhim yo'nalishlaridan biri sifatida ko'rib chiqiladi.

Hozirgi raqamlashtirish va axborot asrida ingliz tili global internet va media-makonining asosiy muloqot vositasi bo'lib xizmat qilmoqda.

O'quvchilar kunlik ravishda ingliz tilidagi ulkan hajmdagi axborot oqimiga (yangiliklar, bloglar, ijtimoiy tarmoqlar) to'qnash kelishadi.

Media vositalari ta'lim jarayonida tinglash, yozish, o'qish va gapirish ko'nikmalarini takomillashtirishga yordam beradi. O'quvchilarning qiziqishlarini oshirish, ularning o'rganishga bo'lgan motivatsiyasini kuchaytirish va mustaqil o'rganish imkoniyatlarini yaratish orqali media texnologiyalari o'qitish jarayonini samaraliroq qiladi. Bundan tashqari, o'quvchilar real hayotga yaqin bo'lgan matnlar, audio va videomateriallar yordamida tilni kontekstda o'rganish imkoniyatiga ega bo'ladilar.

Biroq, ko'pincha o'quvchilarda axborotning ishonchliligini baholash, xolis va noxolis manbalarni ajratish hamda yashirin manipulyatsiyani anglash bo'yicha **media-savodxonlik ko'nikmasi** yetarli darajada shakllanmagan.

Ingliz tili darslarida media-savodxonlik metodikasini qo'llash quyidagi ijobiy natijalarni beradi:

1. **Leksik va Grammatik o'sish:** O'quvchilar real kontekstdagi akademik va analitik lug'at boyligini (*bias, source, credibility, verification, propaganda, fallacy*) erkin qo'llashni o'rganadi.

2. **Tanqidiy Fikrlash (Critical Thinking):** O'quvchilarda har qanday axborotga shubha bilan qarash, manbani tekshirish va mantiqiy xatolarni aniqlash odati shakllanadi.

An'anaviy ingliz tili darslarida asosiy e'tibor faqat grammatik va leksik qoidalarni o'zlashtirishga qaratiladi. Zamonaviy lingvodidaktikaning maqsadi esa o'quvchini shunchaki til egasi emas, balki axborotni tanqidiy idrok etuvchi **media-savodli shaxs** sifatida tarbiyalashdan iboratdir.

XULOSA VA TAVSIYALAR

Ingliz tilini o'qitishda media-savodxonlik metodikasini integratsiya qilish o'quvchilarning til bilish darajasini oshirish bilan birga, ularni raqamli jamiyatda xavfsiz va to'g'ri axborot tanlay oladigan shaxs sifatida shakllantiradi.

Amaliy tavsiyalar:

- Ingliz tili darslarida faqat darslikdagi matnlar bilan cheklanmasdan, haftada kamida bir marta dolzarb **autentik media-materiallar** (infografika, video-reportaj, yangiliklar)dan foydalanish.

- O‘quvchilarga tayyor ma'lumot berish o‘rniga, ularni **savol berishga va manbalarni solishtirishga** yo‘naltiruvchi muammoli ta'lim (Problem-Based Learning) usullarini keng joriy etish.

Media texnologiyalarining o‘quv jarayonida qo‘llanilishi akademik litsey o‘quvchilarining ingliz tilini o‘zlashtirish darajasini oshirishda muhim ahamiyatga ega. Interfaol metodlar o‘quvchilarning darsga bo‘lgan qiziqishini oshirish, mustaqil ta’lim olish ko‘nikmalarini shakllantirish va til kompetensiyalarini rivojlantirish imkonini beradi.

Shu asosda quyidagi takliflarni ilgari surish mumkin:

- O‘qituvchilar media texnologiyalaridan foydalanish bo‘yicha maxsus malaka oshirish kurslarini o‘tishlari lozim.

- Akademik litseylar multimedia xonalari bilan jihozlanishi, darsliklarga qo‘shimcha sifatida interaktiv materiallar tayyorlanishi kerak.

- O‘quv jarayonida BBC Learning English, TED-Ed kabi resurslardan foydalanish rag‘batlantirilishi lozim.

Shunday qilib, media orqali o‘qitish metodikasi akademik litsey sharoitida samarali qo‘llanilishi va o‘quvchilarning ingliz tilini o‘rganish jarayonini sezilarli darajada yaxshilashi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Richards, C., & Rodgers, T. Approaches and Methods in Language Teaching. Cambridge University Press. 2014.
2. Leech, G., & Svartvik, J. A Communicative Grammar of English. Longman. 2002.

3. Mavlonova, N. O‘zbekistonda interaktiv ta’lim vositalari orqali ingliz tilini o‘qitish. Toshkent: Fan nashriyoti. 2019.
4. Harmer, J. The Practice of English Language Teaching. Pearson Education. 2007.
5. Krashen, S. Principles and Practice in Second Language Acquisition. Pergamon Press. 1982.